

УДК 657.6

Н.В. Антоненко, ст. викладач

В.С. Хоменко, студентка

Національний транспортний університет, м. Київ, Україна

РОЗВИТОК АУДИТУ В УКРАЇНІ ДО СТАНДАРТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Н.В. Антоненко, ст. преподаватель

В.С. Хоменко, студентка

Национальный транспортный университет, г. Киев, Украина

РАЗВИТИЕ АУДИТА В УКРАИНЕ ДО СТАНДАРТОВ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Nadiia Antonenko, senior lecturer

Viktoriia Khomenko, student

National Transport University, Kyiv, Ukraine

THE DEVELOPMENT OF THE AUDIT IN UKRAINE TO THE STANDARDS OF THE EUROPEAN UNION

Визначено перспективи розвитку аудиту в Україні. Доведено, що стан аудиту в Україні вимагає законодавчого вдосконалення, приведення його у відповідність до світових стандартів і вимог Європейського Союзу. Відзначено, що метою реформування аудиту є підвищення якості надання послуг, що повинні відповідати стандартам Європейського Союзу. Обґрунтовано, що внесення змін у Національні стандарти наближає вітчизняний аудит до міжнародного рівня, також з'ясовано, що розвиток аудиту в Україні є необхідною умовою для співпраці з європейськими країнами.

Ключові слова: аудит, аудиторська діяльність, стандарти ЄС, реформування, розвиток аудиту, нововведення.

Определены перспективы развития аудита в Украине. Доказано, что состояние аудита в Украине требует законодательного усовершенствования, приведения его в соответствие с мировыми стандартами и требованиями Европейского Союза. Отмечено, что целью реформирования аудита является повышение качества предоставления услуг, соответствующих стандартам Европейского Союза. Обосновано, что внесение изменений в национальные стандарты приближает отечественный аудит к международному уровню, также выяснено, что развитие аудита в Украине является необходимым условием для сотрудничества с европейскими странами.

Ключевые слова: аудит, аудиторская деятельность, стандарты ЕС, реформирование, развитие аудита, нововведения.

The authors determining the prospects for the development of audit in Ukraine. It is proved that the state audit in Ukraine requires legislative improvements, bringing it in line with international standards and EU requirements. It is noted that the purpose of reform is to improve the quality of audit services that need to comply with EU standards. Proved that changes in domestic national standards closer to international audit also proved that the development of audit in Ukraine is a prerequisite for cooperation with European countries.

Key words: audit, auditing, EU standards, reform, development of audit innovation.

Постановка проблеми. З розвитком суб'єктів господарювання та виробничих відносин виникла потреба в забезпеченні незалежного фінансового контролю. Аудит є необхідною складовою об'єктивного функціонування ринкової економіки кожної країни. Згідно з Законом України «Про аудиторську діяльність», аудит – це незалежна перевірка публічної фінансової та бухгалтерської звітності, а також первинних документів суб'єктів господарювання з метою надання правдивої інформації зацікавленим користувачам про об'єкти дослідження [6]. Для покращення економічного становища країни необхідно здійснювати фінансовий контроль суб'єктів господарювання всіх форм власності з метою виявлення порушень і недоліків у бухгалтерській та фінансовій звітності організацій і підприємств у процесі використання й розподілу грошових фондів. Україна намагається розвиватися до встановлених економічних стандартів ведення бізнесу, поступово змінюючи національну законодавчу базу. Однією з найголовніших функцій державного управління є контрольна діяльність, зокрема, аудит відноситься до одного з видів фінансового контролю. Міжнародні стандарти фінансової звітності мають особливе значення для економічного зростання, яке залежить від залучення іноземних інвестицій. Прийняття управлінського рішення має ґрунтуватися на достовірній економіч-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

ній інформації, яка формується, зазвичай, на основі даних бухгалтерського обліку. Аудит необхідно розглядати як ланку системи економічного контролю [4]. Проведення аудиту за міжнародними правилами має більше показників, що показує реальний фінансовий стан підприємства і дозволяє прийняти правильне рішення з мінімальними ризиками. Майбутній розвиток аудиту потребує впровадження реформ у фінансовій та правовій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у розвиток теорії аудиту та вирішення питань щодо аудиторського контролю якості послуг та аудиторських перевірок загалом зробили провідні вчені-економісти: А. Білоусов, Б.Ф. Усач, Н.М. Проскуріна, Г.Г. Кірейцев, М.Т. Білуха, В.В. Скобари, В.С. Рудницький, М.В. Крапивко, А.А. Терехова, В.Г. Гетьман, А.Д. Шеремета, В.П. Завгородній, М.Я. Дем'яненко, С.Ф. Голов, О.А. Петрик, Ф.Ф. Бутинень, Я.В. Соколова, К.І. Редченко та інші аудитори-економісти.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Чинне законодавство у галузі аудиту в Україні не сприяло покращенню умов для підвищення якості фінансової звітності бізнесу та аудиторських підсумкових результатів. Відсутність ефективних механізмів контролю якості бухгалтерської звітності, фінансових показників та роботи аудиторів не викликають довіри у користувачів звітності за результатами перевірки й достовірності аудиторського висновку [1]. Як результат, суспільство сприймає більшість аудиторських висновків як формальність, без будь-яких гарантій відповідності дійсності. А іноземні інвестори зменшили список аудиторських компаній, які варті довіри.

Мета статті. Основна мета статті полягає у дослідженні розвитку аудиту в Україні за допомогою аналізу вітчизняної і зарубіжної практики функціонування аудиторської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Виникнення аудиту в Україні як нового напрямку діяльності вимірюється лише кількома роками, і тому у процесі його розвитку виникають проблемні питання, які пов'язані з відсутністю досвіду, недосконалістю аудиторського законодавства, недостатнім практичним досвідом. Відповідно, подальший розвиток аудиту потребує юридичного упорядкування національного аудиту, усунення недоліків між підзаконними актами та чинним законодавством. Запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні повною мірою – це питання часу. Професія аудиторів є саморегульованою. Це свідчить про те, що держава встановлює тільки вимогу проведення аудиту, а саму методику проведення аудиту обирають професійні організації у стандартних нормативах та положеннях. Аудиторська діяльність є одним з найбільш важких та складних для незалежного регулювання видів діяльності. В Україні існує дві форми аудиту: 1) аудит здійснюється за національними положеннями бухгалтерського обліку відповідно до українського законодавства; 2) аудит здійснюють міжнародні фірми за міжнародними стандартами бухгалтерської звітності. Аудиторська палата України (АПУ) здійснює контроль за якістю надання аудиту. Головним завданням АПУ є: проведення сертифікації суб'єктів, які мають бажання здійснювати аудиторську діяльність; затвердження програм підтримки аудиторів; регулювання відносин між аудиторами; контроль за дотриманням норм професійної етики аудиторів. Основна мета АПУ – це забезпечення розвитку аудиторської діяльності в Україні, сприяння правового захисту аудиторів під час виконання покладеної на них роботи. АПУ – це юридична особа, яка працює за принципом самоуправління, має свою емблему, рахунки в банку, печатку та іншу атрибутику [2]. Україна та Європейський Союз мають спільний кордон і як сусіди посилюють економічні та політичні взаємозв'язки.

Такий підхід має спільні цінності та диференціації, що сприятиме майбутньому зміцненню стратегічного партнерства. Європейський Союз та Україна погодилися посилюва-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

ти економічні, політичні, культурні відносини та спільну відповідальність у врегулюванні й запобіганні суперечностей. Новими перспективами партнерства, економічної інтеграції та співробітництва може бути наближення законів в економічній галузі до законів країн ЄС, відкриття економік одна одній, збільшення іноземних інвестицій. Розвиток аудиту в Україні є необхідною умовою для співпраці з європейськими країнами. Зазначимо, що аудит у нашій країні почав розвиватися із прийняттям Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р. Згідно з Законом проводилася сертифікація аудиторів, реєструвалися аудиторські фірми і видавалися ліцензії та сертифікати саме на цей вид діяльності. Приєднання України до Європейського Союзу потребує виконання певних вимог до ведення обліку та складання бухгалтерської звітності. Поступово вносяться зміни у національні стандарти, наближаючи їх до міжнародних і зменшуючи розрив між вітчизняним аудитом і загальноприйнятими європейськими стандартами аудиту.

Міністерство фінансів України запропонувало новий законопроект «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (рис.).

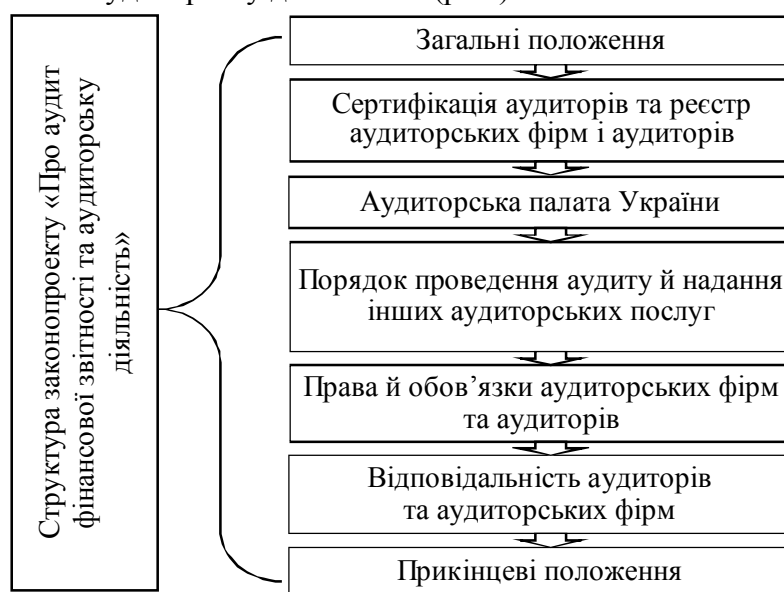


Рис. Структура законопроекту «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»

Метою реформування аудиту є підвищення якості надання послуг, які повинні відповідати стандартам Європейського Союзу. Наступна перевага нової реформи аудиторської діяльності – взяті зобов'язання України перед Європою про наближення чинного законодавства до міжнародних стандартів. Підписавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, Україна взяла на себе зобов'язання виконати положення Директиви 2006/43/ЄС «Про обов'язків аудит консолідованої та річної звітності...» до Українського законодавства у термін до 1 листопада 2017 року [3].

Нововведення, що пропонується запровадити законопроектом Міністерства фінансів України, передбачають:

1. Зміни, які визначені Директивою ЄС 43, і спрямовані на поліпшення конкурентоспроможності, об'єктивності та якості надання аудиторських послуг. Однією із головних вимог Директиви ЄС 43 є реалізація системи суспільного нагляду за діяльністю аудиторів, яку буде здійснювати компетентний орган за призначенням держави.

2. Підприємства будуть сплачувати за аудиторські послуги й утримувати Орган суспільного нагляду. Щорічне перерахування коштів буде залежати від розмірів підприємства:

– для великих підприємств, які становлять суспільний інтерес, сума платежу становитиме 13780 грн (10 мінімальних заробітних плат);

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

– для середніх підприємств, які становлять суспільний інтерес, сума становитиме 2756 грн (2 мінімальні заробітні плати);

– для малих підприємств, які становлять суспільний інтерес, – 689 грн (0,5 мінімальної заробітної плати).

3. Суспільний нагляд за аудиторською діяльністю буде здійснювати Орган суспільного нагляду, якому підпорядковуються всі аудиторські фірми й аудитори. Орган суспільного нагляду має у своєму складі 11 осіб: від державних органів влади 7 представників і 4 – непрактикуючі особи, яких обере Мінфін.

4. Аудиторські компанії будуть поділені за двома напрямками: ті, які матимуть повноваження перевіряти суб'єктів суспільних інтересів (страхові компанії, банки), і ті, що не матимуть права на таку діяльність.

5. На підприємствах в обов'язковому порядку повинні бути створені аудиторські комітети, які контролюватимуть процес складання фінансової звітності.

6. Отримати сертифікат аудитора буде складніше і займе більше часу. Аудиторам необхідно буде скласти іспит із 14 дисциплін на знання теоретичного матеріалу й один іспит на підтвердження кваліфікаційного рівня. Крім цього, необхідно мати досвід роботи не менше 3 років на посаді бухгалтера, ревізора, юриста, економіста, асистента аудитора, фінансиста або пройти стажування в аудиторській фірмі [7].

Реформування вітчизняного ринку поряд з перевагами має і певні недоліки, на які необхідно звернути увагу. Аудиторська палата не зможе регулювати діяльність аудиторів, оскільки ці повноваження передадуть Органу суспільного нагляду. Таким чином, держава матиме вплив на «незалежних» аудиторів. Також аудиторським фірмам за право проведення обов'язкового аудиту потрібно буде сплачувати внесок не раз на п'ять років, а щороку. Головним здобутком законопроекту є приведення законодавства України у сфері діяльності аудиторів до законодавства ЄС, що дозволить покращити міжнародний авторитет країни, сприятиме економічному зростанню у світовій економіці [5].

Для поліпшення регулювання аудиту в Україні до встановлених стандартів європейського законодавства необхідно максимізувати відповідальність аудиторів за їхню діяльність, підвищити компетентність в аудитуванні, підтримувати професійні навички та знання аудиторів на високому рівні [8]. Дотримання цих аспектів допоможе Україні відповідати вимогам європейського законодавства, покращить розвиток аудиторської діяльності в Україні і введе її на якісно новий рівень.

Висновки. Як підсумок, хотілось би зазначити, що зміни в аудиті є необхідними. Проте побудувати досконалий механізм фінансового контролю в суспільстві без критики й обговорення потрібних кроків та без застосування професійних знань неможливо. Інакше ми матимемо черговий закон, який буде містити недосконалі і суперечливі положення та можливі ризики, прийнятий лише у разі вдало проведеної реклами.

Стан аудиту в Україні вимагає законодавчого вдосконалення, приведення його у відповідність до світових стандартів і вимог Європейського Союзу. Держава не повинна мати вплив на аудиторів і створювати загрозу незалежності їхньої діяльності. Незалежний аудит – це запорука ефективного функціонування ринкової економіки та гарантія успішної діяльності підприємств, організацій і установ. Подолання наявних перешкод сприятиме покращенню надання якості аудиторських послуг. Користувач, який схвалює рішення на основі аудиторських висновків, має цілком бути впевненим у достовірності інформації. Цю упевненість може надати лише незалежний аудит.

Список використаних джерел

1. *Аудит* (основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) : підручник / за ред. В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 540 с.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

2. *Бутинець Ф. Ф.* Проблеми аудиту в Україні / Ф. Ф. Бутинець // Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи : зб. тез та виступів на II Між-нар. наук.-практ. конф. – К. : ННЦ Інститут аграрної економіки, 2006. – С. 184–186.

3. *Директива 2006/43/ЄС* Європейського Парламенту та Ради про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності, що вносить зміни до Директив Ради 73/660/ЄЕС та 83/349/ЄЕС і припиняє дію Директиви Ради 84/253/ЄЕС від 17.05.2006 р.

4. *Ільїна С. Б.* Основи аудиту : навчально-практичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / С. Б. Ільїна. – К. : Кондор, 2009. – 378 с.

5. *Калінська Т. А.* Сучасний стан і проблеми вітчизняного аудиту / Т. А. Калінська // Науково-виробничий журнал. – 2010. – № 3. – С. 20–22.

6. *Про аудиторську діяльність* : Закон України від 22.04.1993 № 3125–ХІІ. – К., 1993. – 471 с. – (Бібліотека офіційних видань).

7. *Редько О.* Генезис аудиту в Україні – між вчора і завтра / О. Редько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2002. – № 1. – С. 10–12.

8. *Румянцев С.* Проблеми розвитку аудиту в Україні / С. Румянцев // Цінні папери України – 2001. – № 1. – С. 5–7.